

Előadó: Osztroluczky Sarolta	Szemeszter: 2019/2020. II., 2020/2021. II.
Tanegység neve: <i>Korszak- és diskurzusformációk az irodalomtudományban</i>	Levelező képzés
Tanegység kódja: BMLMI00300M	

Tematika
1. Az irodalomtudomány és a szellemtudományok egy „nem-hermeneutikai” koncepciója – Hans Ulrich Gumbrecht
2. A humántudományok szerepe korunkban és a „kockázatos gondolkodás”
3. Hangulatokat olvasni
4. Jelentés vs. jelenlét
5. Jelenlét a nyelvben

Olvasmányjegyzék és vizsgakérdések

1. Az irodalomtudomány és a szellemtudományok egy „nem-hermeneutikai” koncepciója – Hans Ulrich Gumbrecht

Kötelező olvasmány

H.U. Gumbrecht: *Új szószerintiség. Halkan búcsúzik a nagyratörő irodalomelmélet*, Prae 2013/2., 11-15.

Ajánlott olvasmány

H.U. Gumbrecht: *Humanities and Arts* vagy *Geisteswissenschaften = Szellemtudományok – Mi végre? Budapesti előadások*, Kijárat, 2013, 23-47.

1. Hogyan látja Gumbrecht a bölcsészet és az irodalomtudomány/irodalomelmélet jelenlegi helyzetét? És a jövőjét? Ön mit gondol erről?
2. Mit nevez Gumbrecht „irodalmi olvasásnak”?

2. A humántudományok szerepe korunkban és a „kockázatos gondolkodás”

Kötelező olvasmány

H.U. Gumbrecht: *Kockázatot vállalni („tudományossá” válás helyett)*, Prae 2013/3., 4-8.

Ajánlott olvasmány

H.U. Gumbrecht: *A filológia elkerülhetetlensége a digitális korban = Szellemtudományok – Mi végre? Budapesti előadások*, Kijárat, 2013, 143-167.

3. Mit nevez Gumbrecht „kockázatos gondolkodásnak”, és mi lenne ennek funkciója a humántudományok területén? Gondoljon ki egy saját példát a kockázatos gondolkodásra, és röviden vázolja annak lehetséges hasznát!

3. Hangulatokat olvasni

Kötelező olvasmány

H.U. Gumbrecht: *Hangulatokat olvasni. Hogyan gondolhatjuk el az irodalom valóságát napjainkban?* = Prae 2013/., 9-25.

Ajánlott olvasmány

H.U. Gumbrecht: *Irodalomtörténet és médiatörténet = Szellemtudományok – Mi végre? Budapesti előadások*, Kijárat, 2013, 117-141.

4. Milyen jelentésárnyalatokat hívhat elő Gumbrecht szerint a *hangulat* szó?
5. A dolgokhoz való, két alapvető viszony Gumbrecht szerint a (1) jelentés- vagy értelemtulajdonítás és a (2) testi viszony, amit jelenlétnek is nevez. A jelentés és a jelenlét közül melyik iránt nőtt meg Gumbrecht szerint a mai ember szükséglete? Miért? Ön is így gondolja?

4. Jelentés vs. jelenlét

Kötelező olvasmány

H.U. Gumbrecht: *A jelenlét előállítása. Amit a jelentés nem közvetít*, ford. Palkó Gábor, Ráció, Bp., 2010. 77-107. (Epifánia, jelenvalóvá tétel, rámutatás)

Ajánlott olvasmány

H.U. Gumbrecht: *A jelenlét előállítása. Amit a jelentés nem közvetít*, ford. Palkó Gábor, Ráció, Bp., 2010., 25-46.

Kulcsár-Szabó Zoltán: *Az interpretáció fogalma „nem-hermeneutikai” diskurzusokban = KSzZ: Hermeneutikai szakadékok*, Csokonai, Debrecen, 2005, 7-84. (különösen: 13-29.)

6. Mi jellemzi az esztétikai élményt Gumbrecht szerint? Részletezzen két szabadon választott fogalmat az alábbiak közül: „intenzitás pillanatai”, szigetszerűség, hirtelenség (stabilizálhatatlanság), ingázás, materialitás, jelentés- és jelenlét-dimenzió, eseményszerűség.

5. Jelenlét a nyelvben

Kötelező olvasmány

H.U. Gumbrecht: *Jelenlét a nyelvben (különös tekintettel a múlt jelenlétére)*, Aetas 2013/1., 178-186.

Ajánlott olvasmány

H.U. Gumbrecht: *Ritmus és értelem*, Prae 2013/2., 16-29.

7. Hogyan képes a nyelv – amelynek elsősorban jelentést tulajdonítunk – a jelenléthatás előállítására?
8. Van-e olyan erős ritmussal bíró vers, amelynek olvasása közben érzékeli a jelentés a jelenléthatás közötti „ingázást” magán? Melyik ez a vers? Fejtse ki bővebben a vers Önre gyakorolt hatását!

További ajánlott olvasmányok Gumbrecht életművéről

Arbogast Schmitt: *Laudáció* (2009. január 15.), Prae 2013/3., 78-89.

Smid Róbert: *A temporalitás apologétája*, Prae 2013/3., 90-100.

Tóth-Czifra Júlia: *Paradise Regain'd?*, Prae 2013/2., 77-87.

Kelemen Pál, Tóth-Czifra Júlia, Vásári Melinda: *Előszó = Szellemtudományok – Mi végre? Budapesti előadások*, Kijárat, 2013, 7-23.

Budapest, 2022. február 3.

Osztroluczky Sarolta
Ph.D. egyetemi adjunktus
Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet